

خواندن و درک مطلب

علوم انسانی

برای فارسی آوران سطح پیشرفته

نوید اعطاشرقی

عضویت علمی دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین

امین نویدی

شهره سادات سجادی

محمد زمانی

دفتر چاپ و نشر

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

- عنوان و نام پدیدآور: خواندن و درک مطلب علوم انسانی برای فارسی آموزان سطح پیشرفته، نوید اعطار شرقی... [و دیگران].
- مشخصات نشر: تهران: نشر خاموش، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری: ۳۲۶ ص.
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۳۰-۷۱-۴
- وضعیت فهرست نویسی: فیبا
- یادداشت: نوید اعطار شرقی، امین نویدی، شهره سادات سجادی، محمد زمانی.
- یادداشت: واژه نامه.
- موضوع: فارسی -- کتاب‌های درسی برای خارجی‌ان
- موضوع: Persian language -- Textbooks for foreign speakers
- موضوع: فارسی -- راهنمای آموزشی -- خارجی‌ان
- موضوع: Persian language -- Study and teaching -- Foreign speakers
- شناسه افزوده: اعطار شرقی، نوید، ۱۳۴۹ -
- شناسه افزوده: Atar Sharghi, Navid
- موضوع: Persian fiction -- 20th century
- رده‌بندی کنگره: PIR۲۸۲۷/خ۹ ۱۳۹۶
- رده‌بندی دیویی: ۸۴۴/۲۴
- شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۰۷۰۷۱

فهرست

۱۰.....	جغرافیا
۱۸.....	تاریخ
۲۷.....	ادبیات
۳۵.....	ارتباطات
۴۲.....	روابط بین‌الملل
۵۲.....	سیاست
۶۰.....	فلسفه
۶۸.....	فقه
۷۶.....	حقوق
۸۴.....	روان‌شناسی
۹۴.....	جامعه‌شناسی
۱۰۴.....	زبان‌شناسی
۱۱۶.....	هفت هنر
۱۲۶.....	مطبوعات در جهان و ایران
۱۳۶.....	سینما و تئاتر ایران
۱۴۴.....	واژه‌نامه
۱۷۳.....	فهرست منابع

پیشگفتار

با گسترش آموزش / یادگیری زبان فارسی در جهان طی سال‌های اخیر، و به منظور پاسخگویی به نیازهای گوناگون فارسی‌آموزان، اهداف متفاوت، لزوم تدوین منابع آموزشی کارآمد و متنوع بیش از پیش احساس می‌شود.

از آنجا که تعداد پرشماری از فارسی‌آموزان افغانی هستند که قصد ادامه‌ی تحصیل در مقاطع مختلف دانشگاهی در ایران را دارند، تهیه و تدوین منابع آموزشی تخصصی به منظور آشناسازی آنها با بافت‌ها، واژگان، ساختارها و ویژگی‌های زبانی و بازشناختی فارسی در حوزه‌های تخصصی رشته‌های مختلف، اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده است.

در آموزش زبان‌ها، از آموزش زبان با اهداف ویژه، آموزش زبان ویژه، آموزش زبان با اهداف دانشگاهی صحبت می‌شود. در این راستا «فارسی ویژه» به مجموعه‌ای آموزش‌گفته می‌شود که به منظور آموزش شرایط و ویژگی‌های زبانی خاص یک زمینه‌ی تخصصی یا شاخه‌ای تهیه و تدوین شده است (به عنوان مثال تدوین متون علمی زبان فارسی برای تدریس در دانشگاه یا فارسی تجاری برای دانشجویان خارجی رشته‌ی اقتصاد، در این زمره قرار می‌گیرند).

در عوض اقدامات و منابع آموزشی‌ای که به درخواست گروهی خاص و براساس نیازهای آن گروه تهیه می‌شود «فارسی با اهداف ویژه» نامیده می‌شوند. (مثلاً منابعی که در چارچوب برنامه‌ی آموزشی برای یک گروه جراح عراقی که قصد شرکت در دوره‌ی فوق تخصصی ویژه‌ای در ایران را دارند، طراحی می‌شوند).

کتاب «خواندن و درک مطلب ویژه‌ی علوم انسانی»، طبیعتاً با رویکردی محتوا محور، با هدف آشنا سازی فارسی‌آموزان سطح پیشرفته، چه در کلاس درس، چه به صورت فردی، با بافت‌ها،

مفاهیم، واژگان و ویژگی های زبانی تعدادی از رشته های علوم انسانی تدوین شده است. همانطور که جک. سی. ریچاردز بیان می کند «محتوا عبارتست از اطلاعات یا موضوعی که از طریق زبان یاد می گیریم یا منتقل می کنیم، نه خود زبانی که برای انتقال این محتوا استفاده می شود. البته هر درسی محتوایی دارد، چه درس دستور باشد، چه درس خواندن یا هر نوع درس دیگر. محتوا باید به نوعی ابزاری باشد که درس یا تمرین را کنار هم قرار می دهد. باری در رویکردهای سنتی انتخاب محتوا پس از تصمیم گیری در مورد مسائل دیگر انجام می شود؛ به عبارت دیگر در این رویکردها در برنامه ریزی و طراحی درس یا کتاب آموزشی کار با دستور، متون، مهارت ها، کاربردها یا نظایر آن ها شروع می شود و تنها پس از تصمیم گیری در خصوص این موارد است که محتوای درس یا دروس انتخاب می شود. اما در رویکرد محتوا محور شروع کار به گونه ای دیگر است: ابتدا در خصوص محتوا تصمیم گیری می شود و سپس به موارد دیگر همچون دستور، مهارت های زبانی، کاربردها و غیره پرداخته می شود». برای این اساس در تدوین این کتاب، ابتدا محتواها انتخاب شدند، به نحوی که انتقال مفاهیم و واژگان و ساختارهای تخصصی مربوط به رشته های مختلف علوم انسانی تضمین گردد؛ سپس تمرین سازی ها بر اساس این محتواها برای سنجش میزان درک و فهم مطالب صورت گرفت. روند کار طی برگزاری نشست های متعدد به ترتیب زیر بود:

- ابتدا از رشته های دانشگاهی علوم انسانی انجمن علمی فارسی آموزان در مراکز آموزش زبان فارسی در ۵ سال قبل از شروع کار، آماری تهیه شد و بر اساس پرازنخات ترین رشته ها موضوعات درسی کتاب مشخص گردید (البته در آخر، ۳ درس آماده نشد).
- سطح بندی تدریجی دروس بر اساس کلاس بندی های آموزشی و پرورش در نظر گرفته شد و مولفان مربوط به هر بخش ۳ درسی مشخص گردیدند.
- پس از تهیه هر بخش ۳ درسی، متون توسط سایر مولفان بازبینی شد، نشستات گروه در جلسات مشترک بررسی گردیده، تغییرات اولیه انجام شد.
- پس از بازبینی اولیه، کل کار در ۳ نوبت توسط یک داور داخلی و دو داور خارجی از سوی ناشر که همگی از استادان با تجربه ی آموزش زبان و ادب فارسی بودند داوری شد و نکات و مواردی جهت بررسی دوباره مطرح گردید.
- همچنین کل مجموعه به صورت عملی به ۱۵ فارسی آموز شرکت کننده در هشتاد و سومین دوره ی دانش افزایی زبان فارسی در دانشگاه علامه طباطبائی (تابستان ۱۳۹۵) ارائه گردید و از نظر ایشان برای غنی تر کردن مجموعه استفاده شد.
- در نهایت کتاب مورد ویرایش صوری و فنی قرار گرفت.

از سوی دیگر، نظریه اهمیت مهارت خواندن و تاثیر آن بر سایر مهارت های زبانی. در تدوین کتاب، ضمن توجه به روش های گوناگون خواندن، به اصول شش گانه انگاره خواندن فعال اندرسون توجه شد. پرسش های پیش از خواندن، واژه نامه تخصصی انتهای کتاب و تمرینات درک مطلب کتاب بر سه اصل اول مدل اندرسون یعنی فعال سازی دانش پیشین، گسترش گنجینه واژگانی و خواندن برای ادراک مطلب مبتنی هستند. همچنین افزایش تدریجی دشواری متون کتاب باید با اصل چهارم یعنی افزایش تدریجی روان خوانی و سرعت خواندن زبان آموزان هماهنگ گردد. یادگیری و اکتساب راهبردهای خواندن و ارزیابی مستمر میزان پیشرفت زبان آموزان، دو اصل دیگری است که باید در کلاس و به واسطه تدریس استاد حاصل شود.

وانگهی، برای تکمیل تنوع روش شناختی فرایند آموزشی کتاب، متون بیشتر بخوانیم هر درس امکان تحقق ارزش تکلیف محور را در اختیار استاد قرار می دهند تا به نحو مطلوب زبان آموزان را به انجام فعالیت های فردی، گروهی مرتبط تشویق نمایند.

در خصوص تدوین این کتاب می توان به ویژگی های ذیل اشاره کرد:

- استفاده از منابع تخصصی و آثاری: متون انتخابی از سایت ها و کتاب های معتبر در زمینه تخصصی انتخاب شده اند، یعنی متونی که توسط فارسی زبانان متخصص در حوزه مربوط و برای فارسی زبانان نوشته شده اند.
- حفظ اصالت متنی در کنار اعمال تغییرات: مولفین موظف بودند ضمن انتخاب، سنتز، اضافه نمودن مطالب و اعمال تغییرات لازم علاوه بر حفظ ویژگی های واقعی متون آنها را با اهداف آموزشی مورد نظر سازگار نمایند.
- حفظ سلیقه و نظرات هر مولف به منظور ایجاد تنوع در کارها: در تهیه و تدوین درس خود و به ویژه تمرین سازی ها تا حد زیادی آزاد بودند و همین امر موجب ایجاد تنوع خاصی در کل اثر شد. تمرین سازی ها به ویژه با الگوبرداری از منابع آزمون های مختلف همچون تافل، آیلتس، توفل و ... و همچنین موارد ابداعی، انجام شد.

بی تردید، این مجموعه کامل و بی نقص نیست، لذا از اساتید و زبان آموزان عزیزی که کتاب را می خوانند، تقاضا می شود دیدگاه ها، پیشنهادها و انتقادهای خود را ارائه نمایند تا در چاپ بعدی اعمال گردد.

نوید اعطار شرقی

عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی امام خمینی

سرپرست گروه تألیف